

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Beredskapsflygplatser för att säkra samhällsviktiga flygtransporter (slutrapport)

Er beteckning: I2021/02082

Länsstyrelsen i Västmanlands län har beretts möjlighet att lämna synpunkter på *Trafikverkets delrapport och slutrapport - Beredskapsflygplatser för att säkra samhällsviktiga flygtransporter*.

Sammanfattning

Länsstyrelsen stödjer utökningen av antalet beredskapsflygplatser. Länsstyrelsen föreslår ytterligare utökning av antalet beredskapsflygplatser där Västerås flygplats utgör en beredskapsflygplats. Länsstyrelsen föreslår en bredare och djupare samverkan kring frågan och att totalförsvarets krav tydligare blir en dimensionerande faktor.

Utökning av beredskapsflygplatser och tekniska lösningar

Länsstyrelsen stödjer utökningen av antalet beredskapsflygplatser och att det därmed blir en ökad geografisk spridning av dessa. Länsstyrelsen noterar samtidigt att av 21 län i riket är det endast Gävleborg, Kalmar och Västmanlands län som enligt förslaget saknar beredskapsflygplatser.

Länsstyrelsen föreslår därför att utifrån den länsindelning riket har borde rimligtvis respektive län ha minst en beredskapsflygplats för bästa täckning och redundans i hela riket.

Länsstyrelsen noterar att Polismyndigheten förordar samtliga 44 regionala flygplatser som beredskapsflygplatser. Sjöfartsverket lyfter behovet av vidmakthållen samverkan med samtliga 44 flygplatser för att säkerställa så god handlingsfrihet som möjligt. Länsstyrelsen vill även uppmärksamma behovet och möjligheten att använda obemannade flygplatser för att säkra samhällsviktiga flygtransporter. För närvarande pågår ett antal insatser för att nyttja den möjligheten och fördelen.

Länsstyrelsens bedömning är att obemannade flygplatser är strategiskt viktiga för att säkra samhällsviktiga flygtransporter. Länsstyrelsen föreslår därför att obemannade flygplatser bör vara en del i den samlade infrastruktur som beredskapsflygplatser utgör. Det möjliggör ökad effektivitet, kapacitet och en bättre täckning i riket som helhet.

Västerås flygplats förordas som beredskapsflygplats

Länsstyrelsen noterar att Trafikverket kommit till följande slutsats ”*Staten behöver ha rådighet över fler flygplatser i hela landet för förberedelser som vidtas för att förbereda Sverige för krig och under högsta beredskap*”. Länsstyrelsen noterar att Försvarmakten lyfter fram att: ”*Det är också viktigt att ha redundans när det gäller flygplatser i de strategiskt viktiga utpekade områdena samt kring storstadsregionerna*” samt att ”*Det bör finnas flygplatser spridda över landet som har sådan längd och hållfasthet att de kan ta emot större flygplan av typen C-17*”. Trafikverket har vidare baserat sitt förslag på att beredskapsflygplatserna ska vara baserade nära exempelvis ett länsdelssjukhus med akutmottagning och helikopterplatta.

Västerås flygplats kommer från och med den 1 april år 2022 att samägas av Västerås stad och Region Västmanland. Detta innebär att flygplatsen inte längre är i en avvecklingsfas utan istället i en utvecklingsfas. På Västerås flygplats finns goda möjligheter till tankning av flera olika typer av flygbränsle. Den geografiska placeringen, med närheten till huvudstaden, är dessutom till stor fördel då det kan behövas en reservflygplats till Arlanda. Infrastrukturen på flygplatsen är i övrigt mycket god och flygplatsen har större kapacitet än vad som nyttjas idag. Västerås flygplats spelade en avgörande roll under skogsbranden i Västmanland 2014 där närheten till sjöar och vattendrag bidrog till släckningsarbetet. Under pandemin har Västerås flygplats fungerat som ett logistiknav i Västmanland. Skyddsmateriel för hela länet hanterades på flygplatsen och en omfattande tillverkning av skyddsmateriel startades upp. Vidare finns 22 Hemvärnsbataljonens fasta stab på området tillsammans med flera frivilliga försvarsorganisationer så som Frivilliga radioorganisationen, Svenska lottakåren, Frivilliga Motorcykelkåren, Försvarsutbildarna och Bilkåren.

Länsstyrelsen förordar särskilt mot bakgrund av ovanstående att Västerås flygplats föreslås som beredskapsflygplats särskilt med anledning av dess långa banlängd och bärighet samt dess lokalisering i strategiskt viktiga Mälardalen och närhet till Västmanlands sjukhus.

Utökad och fördjupad samverkan

Trafikverket konstaterar att det *”behövs dock mer information när det gäller totalförsvarsaspekter och systemet med beredskapsflygplatser inbegripet vilka krav som kan ställas på flygplatserna utifrån totalförsvarets behov. En bred samverkan i syfte att klarlägga dessa förordas av flera aktörer”*. Länsstyrelsen noterar att det är olyckligt att en fördjupad samverkan med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ej varit möjligt med hänsyn till uppdragets tidsramar och att underlag saknas från MSB. Trafikverket lyfter särskilt fram att dialog skett med flera sakkunniga men att dessa ej beretts möjlighet av tidsmässiga skäl att bereda och förankra underlagen i vederbörlig ordning.

Länsstyrelsen föreslår därför att det genomförs fördjupade dialoger med bevakningsansvariga myndigheter innan fastställande av beredskapsflygplatser sker.

Länsstyrelsen noterar att: *”Trafikverket föreslår inga ytterligare flygplatser till de 22 som förs fram i delrapporten. De synpunkterna som har framkommit i samverkan eller inkommit på annat sätt föranleder enligt verkets bedömning inte någon justering av tidigare inlämnade förslag på permanenta beredskapsflygplatser”*. Samtidigt avslutar Trafikverket rapporten med slutsatsen *”Trafikverket kan utifrån de synpunkter som har kommit in efter delredovisning av uppdraget den 5 augusti konstatera att flera instanser stödjer en utvidgning av systemet med fler beredskapsflygplatser. Instanserna vill även lägga till flera flygplatser till systemet mot bakgrund av olika skäl som förs fram. Trafikverket konstaterar att de skäl som anförs av dessa instanser förvisso är relevanta, men verket bedömer att skälen sammantaget inte har visat på några nya faktorer som bör leda till en omprövning av tidigare förslag”*. Länsstyrelsen noter även att *”inga kontakter har tagits med de föreslagna flygplatserna i nuläget, det är därmed inte är klarlagt ifall dessa flygplatser kan åta sig eller att det finns nödvändiga förutsättningar för att få ett sådant uppdrag”*.

Länsstyrelsen föreslår att Trafikverket överväger möjligheten att utöka antalet beredskapsflygplatser för bättre täckning i riket. Länsstyrelsen föreslår att Trafikverket för samtal med de berörda flygplatserna kring deras faktiska möjlighet att åta sig uppdraget.

Totalförsvarets dimensionerande krav

Trafikverket föreslår, mot bakgrund av det som framkommit i samverkan och utifrån att totalförsvarsaspekterna inte är fullt ut klarlagda när det gäller systemet med beredskapsflygplatser, att en bred samverkan initieras för att få fram vilka behov med avseende på totalförsvarsaspekter som finns när det gäller systemet och beredskapsflygplatserna, liksom vilka krav som kan behöva uppfyllas av flygplatserna ur ett totalförsvarsperspektiv. Ett särskilt uppdrag bör ges till en organisation som får förutsättningar att bättre förbereda flygplatser för totalförsvarets behov. Länsstyrelsen instämmer i att totalförsvarets krav inte klarlagts och totalförsvarets behov därmed inte tydligt varit en dimensionerande grund i arbetet med spridning och lokalisering av beredskapsflygplatser i riket. Länsstyrelsen instämmer i att en utökad samverkan vore klokt i frågan. Länsstyrelsen noterar att enligt *Utredningen om ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (Ju 2018:05)* föreslås Trafikverket som utpekad myndighet för beredskapssektorn Transporter.

Länsstyrelsen föreslår att ett sådant uppdrag bäst hör hemma hos Trafikverket och att samverkan bör ske med utgångspunkt från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) *Typfall 4* och MSB/Försvarmaktens *Handlingskraft* som dimensionerande scenario för spridning och lokalisering av beredskapsflygplatser i riket.

I detta ärende har vikarierande landshövding Ulrica Gradin beslutat och försvarsdirektör Andreas Hornwall varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även avdelningschef Stefan Renlund deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför underskrift.

Ulrica Gradin

Andreas Hornwall

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.